

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ
”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“ ” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ СТАНАМИ

Галузь знань: 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Розробник

В.І. Каневський

Гарант освітньої програми

В.І. Каневський

Завідувач кафедри психології

І.П. Лисенкова

Директор медичного інституту

Г. В. Грищенко

Начальник НМВ

С.І. Шкірчак

Миколаїв – 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Психологія роботи із залежними станами	
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»	
Спеціальність	053 «Психологія»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма		
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	II	
Навчальний рік	2020/2021	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	3	IV
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредити / 180год.	6 кредити / 180год.
Структура курсу: – лекції – групові заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30	10
	30	10
	120	160
Відсоток аудиторного навантаження	33%	11%
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	контрольна робота	
Форма підсумкового контролю	екзамен	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: навчання студентів основам психології залежної поведінки. Оволодіння студентами базових знань в галузі залежної поведінки як однієї з видів девіантної поведінки; формування цілісних уявлень про психологічні детермінанти адиктивної поведінки, об'єктивні та суб'єктивні чинники, що впливають на формування залежностей, розвиток навичок профілактичної та психокорекційної роботи із адикціями.

Завдання:

- Підготовка майбутніх фахівців до використання в професійній діяльності знань про причинно-наслідкові зв'язки та специфіку залежної поведінки.
- Ознайомити студентів з основними напрямками вивчення залежної поведінки.
- Розглянути понятійний апарат, що описує, його моделі, види та форми.
- Ознайомлення студентів з основними психодіагностичними та психокорекційними методами адиктивної поведінки, засоби практичного використання цих методів в процесі професійної діяльності спеціаліста-психолога.
- Дати майбутнім фахівцям знання, які є необхідними для розуміння внутрішньо-особистісних детермінант залежної поведінки людини.
- Сприяти вихованню навичок психологічної грамотності особи кваліфікованого спеціаліста-психолога, прагненню до самопізнання та саморозвитку і формуванню

основ професійного мислення майбутніх спеціалістів-психологів.

Передумови вивчення дисципліни:

Залежна поведінка - це одна з форм девіантної поведінки, що характеризується прагненням піти від реальності шляхом штучної зміни свого психічного стану через прийом деяких речовин (або занурення в певні види діяльності, які викликають інтенсивні емоції). Актуальність проблеми адиктивних розладів пов'язана з значною поширеністю їх у популяції і серйозним збитком для здоров'я численних груп населення. У своїй професійній діяльності психологи часто стикаються з різними проявами адиктивної поведінки. У той же час в справжній період в рамках навчальних програм розглядаються переважно хімічні адикції (залежність від алкоголю або наркотиків). Вперше в справжню навчальну програму включені поведінкові адикції, зокрема патологічний гемблінг, залежність від інтернету та комп'ютерних ігор, настільки актуальні для сучасного українського суспільства.

Очікувані результати навчання:

Програма «Психологія роботи із залежними станами» має дати цілісне уявлення про принципи і завдання аддиктології як галузі знань про залежну поведінку; про основні методологічні підходи психологічної корекції залежної поведінки.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- Основні поняття адиктології;
- Класифікацію адиктивних станів та передумов для формування залежної поведінки;
- Основні форми залежності, їх клінічні прояви та міри профілактики;
 - Основні програми реабілітації осіб, які страждають на залежність.

має вміти:

- визначати зовнішні ознаки вживання психоактивних речовин;
- означати та обирати методи психологічної діагностики, яка відповідає завданню, яке поставлене;
 - проводити консультації та бесіди з особами, які страждають різними видами залежності.
 - застосовувати на практиці основні технології профілактики та реабілітації осіб із залежною поведінкою.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК9 Здатність працювати в команді.
- ЗК13. Здатність орієнтуватися у постійно змінних умовах соціального середовища та ефективно будувати гармонійні стосунки з оточенням.
- ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) (СК):

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність ефективно взаємодіяти за співпрацювати з представниками інших професійних груп.

СК13. Здатність знаходити ефективні рішення в нестандартних ситуаціях під час надання психологічної допомоги.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№ з/п	Теми	Лекції	Групові заняття	СРС, в т.ч. індивідуальна
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЗАЛЕЖНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ. ХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ				
Блок 1. Загальні питання психології залежних станів.				
1.	Адиктологія як галузь наукового знання.	2	2	6
2.	Соціально-психологічні ознаки залежної поведінки	2	2	6
3.	Суб'єктивні чинники залежної поведінки та механізми	2	2	6

	виникнення адикції.			
4.	Характеристика різних видів залежної поведінки.	2	2	6
5.	Алкоголізм як хвороба.	2	2	6
6.	Діагностика та корекція алкогольної хвороби	2	2	6
7.	Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема.	4	2	6
8.	Профілактика та корекція наркотичної поведінки.	4	4	6
	Підсумкова контрольна робота за змістовим блоком 1	-	2	2
Усього – 90 год. Кредитів ECTS –3,0.		20	20	50
МОДУЛЬ 2. НЕХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ.				
Блок 2. Психологічні особливості нехімічних залежностей.				
9.	Харчові залежності.	2	2	13
10.	Співзалежність.	2	2	13
11.	Еротична залежність.	2	2	13
12.	Нехімічні залежності.	2	2	13
13.	Надцінні захоплення.	2	1	13
	Підсумкова контрольна робота за змістовим блоком 2	-	1	5
Усього – 90 год. Кредитів ECTS – 3,0.		10	10	70
Всього за курсом – 180 год. Кредитів ECTS – 6.		30	30	120

Заочна форма:

№ з/п	Теми	Лекції	Групові заняття	СРС, в т.ч. індивідуальна
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЗАЛЕЖНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ. ХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ				
Блок 1. Загальні питання психології залежних станів.				
1.	Адиктологія як галузь наукового знання.	2	2	10
2.	Соціально-психологічні ознаки залежної поведінки			10
3.	Суб'єктивні чинники залежної поведінки та механізми виникнення адикції.			10
4.	Характеристика різних видів залежної поведінки.			10
5.	Алкоголізм як хвороба.	2	2	10
6.	Діагностика та корекція алкогольної хвороби			10
7.	Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема.	2	2	10
8.	Профілактика та корекція наркотичної поведінки.			8
Усього – 90 год. Кредитів ECTS –3,0.		6	6	78
МОДУЛЬ 2. НЕХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ.				
Блок 2. Психологічні особливості нехімічних залежностей.				
9	Харчові залежності.			17
10.	Співзалежність.	2	2	16
11.	Еротична залежність.			16
12.	Нехімічні залежності.	2	2	16
13.	Надцінні захоплення.			17
Усього – 90 год. Кредитів ECTS – 3,0.		4	4	82
Всього за курсом – 180 год. Кредитів ECTS – 6.		10	10	160

4. Зміст навчальної дисципліни.

4.1. План лекцій (денна форма навчання)

№	Тема заняття / план
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЗАЛЕЖНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ. ХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ	
Блок 1. Загальні питання психології залежних станів.	
1	Тема 1. Адиктології як галузь наукового знання. 1) Становлення психології залежної поведінки і розвиток цієї галузі в Україні, державах Європи та США. 2) Структура психології залежної поведінки. 3) Завдання, проблеми та перспективи залежної поведінки в сучасних умовах.
2	Тема 2. Соціально-психологічні ознаки залежної поведінки. 1) Визначення понять. 2) Критерії віднесення поведінки до розряду залежного. 3) Теоретичні підходи в психології залежної поведінки.
3	Тема 3. Суб'єктивні чинники залежної поведінки та механізми виникнення адикції. 1) Біологічні та психологічні причини. 2) Механізм психічного формування стану. 3) Чинники та умови запуску механізму залежної поведінки. 4) Основні етапи механізму, їх характеристика.
4	Тема 4. Характеристика різних видів залежної поведінки. 1) Характеристика різних видів залежної поведінки 2) Соціологічні, сімейні, психологічні і біологічні аспекти залежної поведінки.
5	Тема 5. Алкоголізм як хвороба. 1) Група ризику. Класифікація за МКХ-10, Еллінеку, Ц.П. Короленко, Т.А. Донских. 2) Клінічні прояви. Перебіг. Фази розвитку рецидиву. Вторинні зміни особистості. 3) Соматичні наслідки. Генетичні, сімейні, середовищні чинники. 4) Мотиваційна структура. Модель Е. Берна.
6	Тема 6. Діагностика та корекції алкогольної хвороби. 1) Діагностичні принципи. Діагностичний матеріал. 2) Принципи консультації та позиція консультанта. 3) Основні підходи до корекції.
7	Тема 7. Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема. 1) Поняття наркотизму. Історичні та соціальні причини наркотизму. 2) Багатоаспектний характер наркотизму. Передумови та мотиви вживання наркотиків і токсикантів.
8	Тема 8. Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема (продовження теми). 1) Психоактивні та наркотичні речовини. 2) Наркогенний тиск середовища.
9	Тема 9. Профілактика та корекція наркотичної поведінки. 1) Первинна профілактика наркоманії та її специфіка з урахуванням вікових особливостей цільової аудиторії. 2) Цілі і стратегії первинної профілактики.
10	Тема 10. Профілактика та корекція наркотичної поведінки (продовження теми). 1) Профілактична робота із сім'єю та школою. 2) Профілактичні програми.

МОДУЛЬ 2. НЕХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ.	
Блок 2. Психологічні особливості нехімічних залежності.	
11	<p>Тема 11. Харчові залежності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Дизорексія. Дефініції, частота, статовікові особливості. 2) Чотири фази переїдання за Фрейбергом і Струве. 3) Культуральні, сімейні, генетичні фактори 4) Нервова анорексія. 5) Аноректичні реакції. 6) Стадії перебігу.
12	<p>Тема 12. Співзалежність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Характеристики спів залежності. 2) Біологічні і соціальні передумови до розвитку співзалежності. 3) Роль сім'ї. Провокуючи чинники. Фази перебігу. 4) Виявлення та корекція співзалежності.
13	<p>Тема 13. Еротична залежність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Сексуальна адикція. Основні форми гіперсексуальності. 2) Мотивація и психодинамика гиперсексуальности. 3) Любовна адикція. Основна характеристика та етапи перебігу. 4) Невротичні компоненти трансферентної любові.
14	<p>Тема 14. Нехімічні залежності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Лудоманія (ігроманія). Поширеність, форми. 2) Статеве-вікові особливості. Діагностика. 3) Інтернет-залежність. Основні передумови та стадії розвитку залежності. 4) Трирівнева модель К. Янг. Діагностичні критерії. Фізичні та психологічні симптоми.
15	<p>Тема 15. Надцінні захоплення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Визначення і класифікація надцінних захоплень 2) Фанатизм. Визначення, класифікація 3) Трудоголізм. 4) Хобі та його значення для підліткового віку.

План лекцій (заочна форма навчання)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Адиктології як галузь наукового знання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Становлення психології залежної поведінки і розвиток цієї галузі в Україні, державах Європи та США. 2) Структура психології залежної поведінки. 3) Завдання, проблеми та перспективи залежної поведінки в сучасних умовах.
2	<p>Тема 2. Алкоголізм як хвороба.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Група ризику. Класифікація за МКХ-10, Еллінеку, Ц.П. Короленко, Т.А. Донских. 2) Клінічні прояви. Перебіг. Фази розвитку рецидиву. Вторинні зміни особистості. 3) Соматичні наслідки. Генетичні, сімейні, серединні чинники. 4) Мотиваційна структура. Модель Е. Берна.
3	<p>Тема 3. Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Поняття наркотизму. Історичні та соціальні причини наркотизму. 2) Багатоаспектний характер наркотизму. Передумови та мотиви вживання наркотиків і токсикантів 3) Психоактивні та наркотичні речовини. 4) Наркогенний тиск середовища.

4	Тема 4. Співзалежність. 1) Характеристики спів залежності. 2) Біологічні і соціальні передумови до розвитку співзалежності. 3) Роль сім'ї. Провокуючі чинники. Фази перебігу. 4) Виявлення та корекція співзалежності.
5	Тема 5. Нехімічні залежності. 1) Лудоманія (ігроманія). Поширеність, форми. 2) Статеве-вікові особливості. Діагностика. 3) Інтернет-залежність. Основні передумови та стадії розвитку залежності. 4) Трирівнева модель К. Янг. Діагностичні критерії. Фізичні та психологічні симптоми.

4.2. План групових занять денної форми

№	Тема заняття / план
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЗАЛЕЖНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ. ХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ	
Блок 1. Загальні питання психології залежних станів.	
№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Адиктології як галузь наукового знання. 1) Становлення психології залежної поведінки і розвиток цієї галузі в Україні, державах Європи та США. 2) Структура психології залежної поведінки. 3) Завдання, проблеми та перспективи залежної поведінки в сучасних умовах.
2	Тема 2. Соціально-психологічні ознаки залежної поведінки. 1) Визначення понять. 2) Критерії віднесення поведінки до розряду залежного. 3) Теоретичні підходи в психології залежної поведінки.
3	Тема 3. Суб'єктивні чинники залежної поведінки та механізми виникнення адикції. 1) Біологічні та психологічні причини. 2) Механізм психічного формування стану. 3) Чинники та умови запуску механізму залежної поведінки. 4) Основні етапи механізму, їх характеристика.
4	Тема 4. Характеристика різних видів залежної поведінки. 1) Характеристика різних видів залежної поведінки 2) Соціологічні, сімейні, психологічні і біологічні аспекти залежної поведінки.
5	Тема 5. Алкоголізм як хвороба. 1) Група ризику. Класифікація за МКХ-10, Еллінеку, Ц.П. Короленко, Т.А. Донских. 2) Клінічні прояви. Перебіг. Фази розвитку рецидиву. Вторинні зміни особистості. 3) Соматичні наслідки. Генетичні, сімейні, серединні чинники. 4) Мотиваційна структура. Модель Е. Берна.
6	Тема 6. Діагностика та корекції алкогольної хвороби. 1) Діагностичні принципи. Діагностичний матеріал. 2) Принципи консультації та позиція консультанта. 3) Основні підходи до корекції.
7	Тема 7. Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема. 1) Поняття наркотизму. Історичні та соціальні причини наркотизму. 2) Багатоаспектний характер наркотизму. Передумови та мотиви вживання наркотиків і токсикантів.
8	Тема 8. Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема

	(продовження теми). 1) Психоактивні та наркотичні речовини. 2) Наркогенний тиск середовища.
9	Тема 9. Профілактика та корекція наркотичної поведінки. 1) Первинна профілактика наркоманії та її специфіка з урахуванням вікових особливостей цільової аудиторії. 2) Цілі і стратегії первинної профілактики.
10	Тема 10. Профілактика та корекція наркотичної поведінки (продовження теми). 1) Профілактична робота із сім'єю та школою. 2) Профілактичні програми.
	Контрольна робота за блоком 1.

МОДУЛЬ 2. НЕХІМІЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ.	
Блок 2. Психологічні особливості нехімічних залежностей.	
11	Тема 11. Харчові залежності. 1) Дизорексія. Дефініції, частота, статеві особливості. 2) Чотири фази переїдання за Фрейбергом і Струве. 3) Культуральні, сімейні, генетичні фактори 4) Нервова анорексія. 5) Аноректичні реакції. 6) Стадії перебігу.
12	Тема 12. Співзалежність. 1) Характеристики спів залежності. 2) Біологічні і соціальні передумови до розвитку співзалежності. 3) Роль сім'ї. Провокуючі чинники. Фази перебігу. 4) Виявлення та корекція співзалежності.
13	Тема 13. Еротична залежність. 1) Сексуальна адикція. Основні форми гіперсексуальності. 2) Мотивація и психодинаміка гіперсексуальності. 3) Любовна адикція. Основна характеристика та етапи перебігу. 4) Невротичні компоненти трансферентної любові.
14	Тема 14. Нехімічні залежності. 1) Лудоманія (ігроманія). Поширеність, форми. 2) Статеві особливості. Діагностика. 3) Інтернет-залежність. Основні передумови та стадії розвитку залежності. 4) Трирівнева модель К. Янг. Діагностичні критерії. Фізичні та психологічні симптоми.
15	Тема 15. Надцінні захоплення. 1) Визначення і класифікація надцінних захоплень 2) Фанатизм. Визначення, класифікація 3) Трудоголізм. 4) Хобі та його значення для підліткового віку.
	Контрольна робота за блоком 2.

План групових занять (заочна форма навчання)

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Адиктології як галузь наукового знання. 1) Становлення психології залежної поведінки і розвиток цієї галузі в Україні, державах Європи та США. 2) Структура психології залежної поведінки.

	3) Завдання, проблеми та перспективи залежної поведінки в сучасних умовах.
2	Тема 2. Алкоголізм як хвороба. 1) Група ризику. Класифікація за МКХ-10, Еллінеку, Ц.П. Короленко, Т.А. Донских. 2) Клінічні прояви. Перебіг. Фази розвитку рецидиву. Вторинні зміни особистості. 3) Соматичні наслідки. Генетичні, сімейні, серединні чинники. 4) Мотиваційна структура. Модель Е. Берна.
3	Тема 3. Наркоманія як соціальна, медична та психологічна проблема. 1) Поняття наркотизму. Історичні та соціальні причини наркотизму. 2) Багатоаспектний характер наркотизму. Передумови та мотиви вживання наркотиків і токсикантів 3) Психоактивні та наркотичні речовини. 4) Наркогенний тиск середовища.
4	Тема 4. Співзалежність. 1) Характеристики спів залежності. 2) Біологічні і соціальні передумови до розвитку співзалежності. 3) Роль сім'ї. Провокуючі чинники. Фази перебігу. 4) Виявлення та корекція співзалежності.
5	Тема 5. Нехімічні залежності. 1) Лудоманія (ігроманія). Поширеність, форми. 2) Статеве-вікові особливості. Діагностика. 3) Інтернет-залежність. Основні передумови та стадії розвитку залежності. 4) Трирівнева модель К. Янг. Діагностичні критерії. Фізичні та психологічні симптоми.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Під час вивчення дисципліни студенти отримують бали за такі види робіт:

1. Відповіді на групових заняттях.
2. Підготовка до написання контрольних робіт.
3. Складання реферату, есе.

1. Відповіді на групових заняттях. Всього для студентів *денної форми*, навчальним планом передбачено 15 групових занять. На групових заняттях викладач оцінює підготовлені здобувачами вищої освіти виступи, активність на занятті (відповіді на запитання, наведення прикладів з досвіду та обробленої літератури), вміння формулювати та відстоювати свої думки. Робота на груповому занятті оцінюється за наступними показниками:

- а) за наявність лекційного зошиту, наявність та якість відпрацювання в ньому конспектів за всіма заняттями змістового модулю;
- б) за підготовлену усну доповідь нараховується;
- в) за надання правильної усної (письмової) відповіді на поставлене запитання під час заняття, за доповнення.

2. Написання модульних контрольних робіт. Написання контрольної роботи є одним із засобів оцінки знань студентів. Контрольні роботи проводяться відповідно до завершення вивчення модуля дисципліни. Всього робочою програмою передбачено 2 контрольні роботи.

3. Складання реферату, есе. Написання реферату є однією з форм навчання студентів, спрямованої на організацію та підвищення рівня самостійної роботи студентів; однією з форм наукової роботи студентів, метою якої є розширення наукового кругозору студентів, ознайомлення з методологією наукового пошуку.

4. Підготовка контрольної роботи для заочної форми навчання.

1. Скласти схему «Чинники, що сприяють розвитку залежності».

Завдання для теми «Самооцінка»:

2.1. Чи може ваше вживання (чи залежність – будь яка чи, припустимо, якісь ознаки її) вплинуло на самооцінку. Для цього згадайте і опишіть свою самооцінку до початку вживання і в кінці вживання і порівняйте ці самооцінки. Що буде з вашою самооцінкою, якщо ви продовжите вживання? Який би ви хотіли бачити свою самооцінку (опишіть, який може стати ваша самооцінка через кілька років внаслідок вдалого одужання)? Що ви готові конкретно робити сьогодні для зміцнення вашої самооцінки?

2.2. Згадайте і опишіть п'ять випадків, коли ви переоцінювали свої сили з контролю вживання (чи над чим-небудь). До чого це призводило? Як потрібно було реально ставитися до ситуації?

2.3. Згадайте і опишіть п'ять випадків, коли ви переоцінювали свої сили в різних сферах життя (не пов'язаних з вживанням). До чого це призводило? Як потрібно було реально ставитися до ситуації?

2.4. Згадайте і опишіть п'ять випадків, коли ви недооцінювали свої сили в здібностях припинити вживання (я не зможу кинути, мені нічого не допоможе і т.д.). До чого це призводило? Як потрібно було реально ставитися до ситуації?

2.5. Згадайте і опишіть п'ять випадків, коли ви недооцінювали свої сили в різних сферах життя (не пов'язаних з вживанням). До чого це призводило? Як потрібно було реально ставитися до ситуації?

2.6. Почніть вести щоденник достоїнств. Для цього розбийте гідності на кілька сфер (наприклад - розум, праця, відповідальність, активність, контакт з людьми, творчість, життєлюбність, здоров'я). У кожній зі сфер запишіть по 5 здібностей, які у вас вже розвинені (пам'ятаєте, що як мінімум 5 здібностей в кожній з цих сфер розвинені у будь-якої людини, просто він їх може не хотіти помічати). При плануванні тижня в одній зі сфер вибирайте яку здатність ви б хотіли на цьому тижні тренувати і поставте її розвиток за мету (складіть план, як і де ви б могли її щодня тренувати). Після закінчення тижня додавайте цю здатність до списку ваших достоїнств.

2.7. Заведіть щоденник своїх успіхів. У нього записуйте, яких успіхів ви домоглися за день, тиждень, місяць, три місяці, півроку, рік.

3. Завдання до теми «Самоцінність»:

3.1. Як вплинуло вживання на вашу самоцінність (прийняття себе). Для цього згадайте і опишіть свою самоцінність до початку вживання і в кінці вживання і порівняйте ці самооцінки. Що буде з вашою самоцінністю, якщо ви продовжите вживання?

3.2. Напишіть листа безумовної любові до себе з боку Дбайливого Батька (уявіть, що ви Хороший Батько (якщо складно уявити себе батьком, то можна вихователем, учителем і т.д.), і пишете лист любові до своєї дитини - собі).

3.3. Придумайте 5 способів, як ви можете вчитися приймати себе.

3.4. Напишіть розповідь на тему, як ви розумієте безумовне прийняття себе.

3.5. Напишіть 10 рекомендацій батькам, як їм можна виховувати в дітях безумовне прийняття себе.

4. Завдання до теми «Маски і ролі»:

4.1. Як ви розумієте різницю масок і ролей. Наведіть власні приклади масок і ролей. Які маски і ролі у вас збігаються (одночасно пристосовуєтеся до колективу і захищаєтеся від нього)?

4.2. Які три головні ролі ви використовуєте в основному по життю. Чи входите ви в ці ролі самі, або так виходить автоматично? Шкідливі ці ролі? Як ці ролі заважають (якщо заважають) вашої тверезості і сприяють вашому вживання?

4.3. Які три головні ролі змушує вас грати в вашому найближчому оточенні (наприклад, в сім'ї)? Як провокують вас на гру цієї ролі (наведіть конкретні приклади). Чим шкідливі ці ролі? Як ці ролі заважають вашій тверезості і сприяють вашому вживання?

4.4. Заповніть таблицю зміни ролей.

4.5. Перелічіть п'ять ваших головних страхів, показати себе справжнього в групі підтримки (зняти маски).

4.6. Які ви носите маски? Який це приносить конкретний шкоду вам в допомагає спільноті? Як конкретно ви можете (як, де, з ким) ви можете знімати ці маски?

5. Завдання для теми «Межі»:

5.1. Згадайте випадок сильних негативних почуттів, викликаних іншою людиною.

Проаналізуйте, як тут були порушені особисті кордону (де ви взяли відповідальність за особистість іншої людини і / або зняли відповідальність з себе?). Як можна відновити кордони?

5.2. Згадайте який-небудь невдалий конфлікт з іншою людиною. Проаналізуйте, як тут були порушені соціальні кордону (де ви взяли відповідальність за чужу зону відповідальності та / або зняли відповідальність зі своєї?). Як можна відновити кордони?

5.3. Згадайте приклад «складних» взаємин з будь-ким. Накидайте приблизний план відновлення кордонів у взаєминах з цією людиною, користуючись п'ятьма кроками по навчання у відновленні кордонів.

6. Зробіть психолого-наркологічний аналіз оповідання М. Булгакова «Морфій».

7. Заповніть таблицю. Психологічні теорії, що пояснюють харчові адикції.

Автори концепції	Сутність концептуального підходу

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Освітній процес повністю забезпечується «Психологія роботи із залежними станами».

I. Технічні засоби навчання: 1) ноутбук; 2) проектор; 3) інтерактивна дошка.

II. Програмне забезпечення: PowerPoint, MicrosoftExcel, SPSS, платформа дистанційного навчання Moodle.

III. Форми і методи проведення занять.

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

IV. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченні даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, модульні контрольні роботи, творчі завдання.

5.1. Контрольна робота до блоку 1.

5.1.1. Тестові завдання

1. Які ознаки можна віднести до виражених ознак залежності?

- 1) виражену потреба або необхідність прийняти речовину;
- 2) порушення здатності контролювати початок, закінчення і дозування;
- 3) наявність фізіологічного стану відміни;
- 4) все перераховане вище.

2. Що з перерахованого характеризує стан зміненої свідомості?

- 1) усвідомлення власного «Я» як істоти, нездатного до активних дій;
- 2) усвідомлення своєї єдності;
- 3) усвідомлення власної ідентичності;
- 4) усвідомлення власного відмінності від решти світу.

3. Що з перерахованого відноситься до адиктивних розладів?

- 1) патологічна пристрасть до крадіжок;
- 2) шизофренія;
- 3) зловживання психоактивними речовинами;
- 4) маніакально-депресивний психоз.

4. Що з перерахованого є сутнісними параметрами особистості, схильної до адикцій?

- 1) креативність;
- 2) прагнення вийти за рамки, нестандартність мислення;
- 3) інфантильність;
- 4) ригідність і упертість.

5. У чому полягає основна мета формування поведінкової норми у підлітка? 1) у формуванні абсолютно тверезницькою позиції;

- 2) у формуванні здатності повністю контролювати собі негативні вчинки і установки на здоровий спосіб життя;
- 3) у формуванні толерантного ставлення до вживання алкоголю і тютюну, але не вживати самим.

6. Що таке схильність до дезадаптації?

- 1) стереотипна поведінка, яке проявляється всюди;
- 2) стереотипна поведінка, що виявляється тривало в часі.
- 3) існування шаблонів поведінки, що не дозволяють людині повноцінно адаптуватися в суспільстві;
- 4) порушення сприйняття себе і оточуючих.

7. При яких стосунках «Я» і реальності з'являється схильність до хімічної залежності?

- 1) між Я і реальністю - боротьба;
- 2) реальність настільки негативна для Я, що не заслуговує, щоб до неї торкатися;
- 3) Я ігнорує реальність;
- 4) Я гармонійно взаємодіє з реальністю.

8. Що з перерахованого характерно для залежної особистості?

- 1) нездатність приймати рішення без порад з іншими;
- 2) готовність погоджуватися з іншими зі страху бути відкинутими навіть при усвідомленні, що вони (інші) не мають рації;
- 3) здатність до неординарних, небанальним рішенням;
- 4) відповідальність за свої вчинки;

9. Як поділяються соціальні чинники, що сприяють розвитку залежності?

- 1) макросоціальні і мікросоціальні;
- 2) макросоціальні і мезосоціальні;
- 3) медико-біологічні та психологічні;
- 4) загальні і приватні.

10. Які з перерахованих особистісних мотивацій призводять до зловживання ПАР?

- 1) для отримання задоволення;
- 2) щоб захиститися від туги;
- 3) за звичкою;
- 4) з цікавості

11. Вкажіть медико-біологічні фактори, що сприяють формуванню хімічної залежності:

- 1) спадкова схильність;
- 2) генетичні фактори;
- 3) патологію внутрішньоутробного розвитку;
- 4) інфекційні захворювання в дитячому віці.

12. Як називається психологічна реакція підлітка, спрямована на вивільнення з-під батьківської опіки, заступництва рідних?

- 1) реакція імітації;
- 2) реакція захоплення (хобі);
- 3) реакція емансипації;
- 4) реакція групування.

13. Який основний мотив прийому ПАР підлітками в групі?

- 1) бажання отримати ейфорію;
- 2) цікавість;
- 3) бути не гірше за інших;
- 4) бажання здаватися дорослішими.

14. Яка рослина є джерелом для виробництва опію?

- 1) конопля;
- 2) кактус;
- 3) мускатний горіх;
- 4) мак *Papaver somniferum*.

15. До якої групи опійних наркотиків відноситься героїн?

- 1) напівсинтетичні;
- 2) синтетичні;
- 3) рослинні.

16. Вкажіть етапи адиктивної циклу:

- 1) гостра інтоксикація; 2) синдром відміни опіоїдів; 3) ремісія; 4) відсутність абстинентного синдрому; 5) мікрорецидів.

17. Чим характеризується абстинентний синдром у разі опіоїдної наркоманії? 1)

- 1) підвищеною тривожністю, дратівливістю, пітливістю, ознобом;
- 2) підвищеною сонливістю, млявістю, апатією, розбитістю, головним болем;
- 3) появою марення, галюцинацій, збудження;
- 4) формується повільно, безсоння, настрої роздратовано - злісний, ворожий, буркитливий.

18. Вкажіть найпоширеніші способи вживання кокаїну:

- 1) вдихання через ніс, «нюхання»;
- 2) паління;
- 3) вживання у вигляді розчину;
- 4) прийом через рот у формі таблеток.

19. Яка рослина є джерелом для виробництва кокаїну?

- 1) конопля;
- 2) чагарник *Erythroxylon coca*;
- 3) мускатний горіх;
- 4) мак *Papaver somniferum*.

20. Вкажіть ознаки кокаїнової інтоксикації:

- 1) піднесений настрій, самовпевненість, розширення зрачків, підвищення статевого збудження;
- 2) пригнічення свідомості, дихання, благодущність, адинамія, точкові зіниці; 3) поява галюцинацій; патологічні тілесні відчуття;
- 4) безтурботність, легка і приємна «одуріння», приємна тепло- та, тяжкість в руках і ногах, безпричинний сміх.

21. Які ознаки говорять на користь кокаїнової наркоманії?

- 1) перфорована носова перегородка;
- 2) сліди ін'єкцій на руках у вигляді багряних тяжів і гнійних ускладнень;
- 3) оранжево-рожеві синці в місці останньої ін'єкції;
- 4) ерозія зубів.

22. Які ознаки підтверджують вживання «екстазі»?

- 1) зубної скрегіт і зведення щелеп;
- 2) сонливість, умиротворення, благодущність;
- 3) почервоніння очей і безпричинний сміх;
- 4) чуттєві галюцинації.

23. Яка рослина є джерелом наркотичної речовини «гашиш»?

- 1) конопля *Cannabis indica*;
- 2) чагарник *Erythroxylon coca*;
- 3) мускатний горіх;
- 4) мак *Papaver somniferum*.

24. Вкажіть клінічні ознаки отруєння марихуаною:

- 1) ейфорія з недоречним сміхом, нездатністю правильно оцінювати навколишнє, порушенням орієнтування в часі;
- 2) почервоніння очей, почастішання пульсу;
- 3) сухість у роті і підвищений апетит.
- 4) ейфорія, підвищена активність, самовпевненість.

25. Хто з американських психологів сприяв поширенню вживання галюциногенів і їх міфологізації?

- 1) Зигмунд Фрейд;
- 2) Тімоті Лірі;
- 3) Еріх Фромм;
- 4) Карл Густав Юнг.

26. Який синтетичний наркотик відноситься до групи псіхозоміметичних речовин і був відкритий А. Хоффманом?

- 1) героїн;
- 2) метілендіоксіметамфетамін (МДМА);
- 3) лізергінової кислоти (ЛСД-25);
- 4) метамфетамінгідрохлорід.

27. Які народи використовували галюциногену дію грибів в релігійних обрядах?

- 1) ацтеки;
- 2) північні народи;
- 3) індієці;
- 4) японці.

28. Вкажіть порядок етапів адиктивного циклу:

- 1) синдром відміни;
- 2) рецидив і відновлення адиктивного циклу;
- 3) наркотичне сп'яніння;
- 4) постабстинентний синдром;
- 5) ремісія.

29. Хто міфологізував дію грибів-галюциногенів?

- 1) Рей Бредбері;
- 2) Хуліо Картасар;
- 3) Іван Єфремов;
- 4) Карлос Кастаньєда.

30. Який вплив алкоголь робить на центральну нервову систему?

- 1) стимулюючу;
- 2) психотичний;
- 3) взагалі не надає дії на ЦНС;
- 4) гнітюче.

31. Які, на Вашу думку, основні причини сприяють формуванню алкоголізму? 1) генетичні фактори;

- 2) індивідуальні особливості обміну речовин;
- 3) прагнення до задоволень;
- 4) прагнення до усунення психічного (або психофізичного) дискомфорту

32. Суспільство Анонімних Алкоголіків вперше з'явилося:

- 1) в Німеччині в 1937 році;
- 2) в Німеччині в 1905 році;
- 3) в Росії в 1905 році;
- 4) в США в 1935 році.

33. Чи вважається алкоголізм хворобою з точки зору Товариства Анонімних Алкоголіків?

- 1) так, вважається, при цьому хвороба позбавляє його свободи вибору в питанні «пити чи не пити»;
- 2) так, вважається тільки фізичної хворобою;
- 3) так, вважається психологічної патологією особистості;
- 4) ні, не вважається.

34. За Брауном та Гриффитсом кількість компонентів, що є універсальними для будь якої адикції:

- 1) 3
- 2) 4
- 3) 5
- 4) 6)
- 5) 7

35. Адиктивна поведінка формується як інтегральна частина особи:

- 1) на першому етапі
- 2) другому
- 3) третьому
- 4) четвертому
- 5) п'ятому
- 6) шостому

36. заміщення традиційної життєдіяльності, спрямованої на сім'ю, службовий ріст, хобі на діяльність, спрямовану лише на власне психічне чи фізичне задоволення відбувається при

- 1) втечи в контакти чи самотність
- 2) втечи в роботу
- 3) втечи в тіло
- 4) втечи у фантазії

37. Ригідність як риса залежної особистості лежить у основі

- 1) імпульсивності
- 2) компульсивності
- 3) гедоністичної установки
- 4) созалежності

38. Процес тяги включає:

- 1) подію
- 2) позитивні думки про вживання
- 3)
- 4) психологічне бажання вживати
- 5) тілесний потяг

39. Застосування ПАР визволяє дофамін з депо:

- 1) Дендриту

- 2) Аксона
- 3) Нейрона
- 4) Синапса

40. Драматичний трикутник, який став в основі гри «Алкоголік» описав:

- 1) Берн
- 2) Карпман
- 3) Фромм
- 4) Хорні

41. Адиктивна установка виражається в появленні:

- 1) Надцінного емоційного відношення до об'єкта адикції (занепокоєння про постійний запас цигарок, наркотиків);
- 2) надцінного емоційного відношення до «Я».

42. Психічна залежність у хворого на алкоголізм виявляється в:

- 1) прагненню опинитися в компанії де випивають (потяг до сп'яніння)
- 2) фізичним виснаженням при тривалому вживанні алкоголю хворим
- 3) добре переноситься великих (понад 150 мл горілки) доз алкоголю у хворих алкоголізмом I, II
- 4) появою фізичних страждань при відсутності надходження в організм алкоголю

43. Розвиток фізичної залежності, найвищої толерантністю до алкоголю, розвиток абстинентного синдрому, наявність запоїв, приєднання психічних порушень (алкогольних психозів), алкогольна деградацією особистості є притаманною до:

- 1) I стадії алкоголізму;
- 2) II стадії алкоголізму;
- 3) III стадії алкоголізму.

44. Початок формування наркоманії визначається всім, крім:

- 1) абстинентного синдрому
- 2) сприятливого зсуву в психічного та фізичного здоров'я під дією наркотику
- 3) переваги певного наркотику
- 4) регулярності прийому наркотику.

45. Встановіть послідовність етапів алкогольного сп'яніння:

- розслаблення;
- збудження;
- сон;
- пригнічення.

5.1.2. Сітуативні завдання.

- 1) Хвора 27 років. Інженер. Працює прибиральницею. Наследственність не обтяжена. З благополучної сім'ї. Нічим не хворіла. Добре вчилася, закінчила вуз. За характером егоїстична, любить лідерство, намагається завжди бути в центрі уваги. Заміжня, має доньку 4 років. Моральні та матеріально-побутові умови хороші. Три роки тому познайомилася з однією дівчиною, в квартирі якої часто влаштовувалися п'янки. Подобалося там бувати, так як «друзі» дивилися на неї із захопленням, хвалили її за красу, розум. У цій компанії почала вживати спиртне. Спочатку по 100-200 мл вина, але під захоплені підбадьорювання «друзів» стала пити більше. 2 роки тому з'явилася залежність, стала похмеляться. Перестала цікавитися сім'єю,

залишила роботу. Надійшла в наркологічне відділення за наполяганням родичів. Себе алкоголіком не вважає.

Визначте фактори, що призводять до розвитку алкоголізму:

1. Спадковість
 2. Деградація з хронічною ейфорією
 3. Істеричні риси характеру
 4. Негарязди економічні.
 5. Наслідок органічного ураження ЦНС
- 2) Хворий 28-ми років. У психіатричну клініку поступив в гострому психотическом стані. Відчуває тривогу, страх, неспокійний, розгублений. Відчуває, що під шкірою і по тілу повзають комахи, шукає їх, ловить, розчісує шкіру до крові. Вважає, що вокруг него вороги, які загрожують йому вбивством. Чує «страхітливі» голоси, бачить страшні особи. Вдалося з'ясувати у родичів, що хворий протягом 5 років вживає якийсь наркотик. У стані інтоксикації буває веселий, активний, говіркий, переоцінює свої здібності і можливості. Одного разу витратив усі заощадження на придбання абсолютно непотрібних речей. У стані абстиненції виникає депресія зі злостивістю, агресивністю, почуттям безвиході, байдужості, суїцидальними думками. При огляді хворого виявлено: хронічний риніт, виразка слизової носа, некроз носової перегородки.
- Визначте, який наркотик вживає хворий.

- 3) Дівчина 17 - ти років. Прийняла на вечірці за порадою подруги якийсь наркотик. Спочатку відчула яскраві спалахи перед очима, потім з'явилися зорові галюцинації, настрої був дуже хорошим. Музика, яка звучить в залі, фарбувалася в яскраві кольори. У пам'яті спливали спогади з далекого минулого. Це поєднувалося з відчуттям, що вона божеволіє. Коли повернулася додому, з'явилася впевненість, що може літати, відчула небувалу легкість в тілі. Відкрила вікно і, змахнувши руками, стрибнула. При падінні на землю зламала обидві ноги. Була госпіталізована. Наступного утро ніяких порушень психіки виявляє, критично оцінює хворобливий стан. Суїцидальні думки заперечує. Лабораторні дослідження не виявили слідів наркотику.
- Визначте, який наркотик вживала хвора?

5.2. Контрольна робота до блоку 2.

5.2.1. Контрольні питання.

1. Охарактеризуйте види нехімічних адикцій.
2. В чому полягає відмінність між розладами харчової поведінки та харчовими адикціями?
3. Дайте визначення технологічним адикціям та проаналізуйте фактори, які сприяють їх розвитку.
4. Опишіть ознаки Інтернет-залежності.
5. Проаналізуйте наслідки залежності від Інтернету.
6. Ознаки залежності від мобільних телефонів.
7. Опишіть види та ознаки фанатизму.
8. Вплив деструктивних релігійних сект на психіку людини.
9. Охарактеризуйте концепції виникнення спортивної адикції.
10. Дайте визначення гаджет-адикціям, опишіть їх види, ознаки, наслідки.
11. Охарактеризуйте стадії протікання ігрового циклу.
12. Опишіть ознаки характерні азартним гравцям
13. Працеголізм: ознаки працеголізму, причини, наслідки.
14. Визначте причини та ознаки шопоголізму.

5.2.2. Тестові завдання.

Виберіть правильний варіант відповіді.

1. Вірне розуміння концепції хвороби
 - 1) Залежність це хвороба духовна
 - 2) Відмова від почуття провини та сорому
 - 3) Залежність це хвороба невиліковна
 - 4) Хвороба знімає відповідальність за вживання

2. К. Янг називає 4 симптоми Інтернет-адикції; вкажіть, який зайвий:
 - 1) нав'язливе бажання перевірити e-mail;
 - 2) постійне очікування чергового виходу у Інтернет;
 - 3) наявність фобій;
 - 4) скарги оточуючих на те, що людина проводить надто багато часу в Інтернеті;
 - 5) скарги оточуючих на те, що людина надто багато грошей витрачає на Інтернет.

3. За думкою Е. Берна у людини існує 6 видів «голоду», виберіть з перерахованих:
 - 1) голод за сенсорною стимуляцією;
 - 2) голод за визнанням;
 - 3) голод за контактом та фізичним прогладжуванням;
 - 4) сексуальний голод;
 - 5) голод за структуруванням голоду;
 - 6) голод за інцидентами;
 - 7) голод за підтримкою.

4. Виділяють все нижченаведені види порушення взаємодія індивіда з реальністю за винятком:
 - 1) пристосування;
 - 2) протистояння;
 - 3) хворобливе протистояння;
 - 4) догляд;
 - 5) ігнорування.

5. Ознаками психічної патології і психопатологічними розладами обумовлений такий вигляд порушення взаємодії з реальністю:
 - 1) пристосування;
 - 2) протистояння;
 - 3) хворобливе протистояння;
 - 4) відхід;
 - 5) ігнорування.

6. Психологічним антиподом адиктивної особистості виступає:
 - 1) гармонійна людина;
 - 2) обиватель;
 - В) людина з гіпер здібностями;
 - Г) злочинець;
 - Д) психічно хворий.

7. Феномен «спраги гострих відчуттів» є типовим для:
 - 1) кримінальної поведінки;
 - 2) адиктивної поведінки;
 - 3) делінквентної поведінки;

- 4) патохарактерологічної поведінки;
- 5) психопатологічного поведінки.

8. Захопленість азартними іграми називається:

- 1) трудоголізмом;
- 2) фетишизмом;
- 3) картінгом;
- 4) серфінгом;
- 5) гемблінгом.

9. Скільки стадій нараховує цикл сексуальних адикцій за Carnes'ом та Ц.П. Короленко:

- 1) 3;
- 2) 4;
- 3) 5;
- 4) 6;

10. Які етапи циклу сексуальних адикцій за Carnes'ом та Ц.П. Короленко: є зайві?:

- 1) Надзайнятість;
- 2) Ритуалізація;
- 3) Комппульсивна статевая поведінка;
- 4) Транзиторність;
- 5) Обсесивна сексуальна поведінка;
- 6) Інтерперсональна сенситивність.

11. При перебігу анорексії поява надцінних ідей про власну повноту належить до стадії:

- 1) Дисморфофобічної;
- 2) Дисморфоманічної;
- 3) Кахектичної.

12. Скільки типів булімії визначають?

- 1) 2;
- 2) 3;
- 3) 4

Критерії оцінки реферату, есе

Реферат, як форма навчання студентів, - це короткий огляд максимальної кількості доступних публікацій по заданій темі, з елементами порівняльного аналізу даних матеріалів і з подальшими висновками.

При проведенні огляду повинна проводитися і дослідницька робота, але обсяг її обмежений, тому що аналізуються вже зроблені попередніми дослідниками висновки і в зв'язку з невеликим обсягом даної форми роботи. Теми рефератів визначаються кафедрою і містяться в програмі курсу. Викладач рекомендує літературу, яка може бути використана для написання реферату.

Метою написання рефератів є:

прищеплення студентам навичок бібліографічного пошуку необхідної літератури (на паперових носіях, в електронному вигляді);
прищеплення студентам навичок компактного викладу думки авторів і свого судження за обраним питанням в письмовій формі, науково грамотною мовою і в хорошому стилі;
придбання навичок грамотного оформлення посилань на використовувані джерела, правильного цитування авторського тексту;

виявлення та розвиток у студента інтересу до певної наукової та практичної проблематики з тим, щоб дослідження її в подальшому тривало у підготовці та написанні курсових та дипломної роботи та подальших наукових працях.

Основні завдання студента при написанні реферату:

- З максимальною повнотою використовувати літературу з обраної теми (як рекомендовану, так і самостійно підібрану) для правильного розуміння авторської позиції;
- Вірно (без спотворення сенсу) передати авторську позицію в своїй роботі;
- Усвідомити для себе і викласти причини своєї згоди (незгоди) з тим чи іншим автором з даної проблеми.

Вимоги до змісту:

- Матеріал, використаний в рефераті, повинен ставитися строго до обраної теми;
- Необхідно викласти основні аспекти проблеми не тільки грамотно, але і відповідно до тієї чи іншої логікою (хронологічної, тематичної, подієвої та ін)
- При викладі слід згрупувати ідеї різних авторів по спільності поглядів або по науковим школам;
- Реферат повинен закінчуватися підбиттям підсумків проведеної дослідницької роботи: містити короткий аналіз-обґрунтування переваг тієї точки зору з даного питання, з якою Ви солідарні.

Структура реферату.

1. Починається реферат з титульного листа.

2. За титульним листом слід Зміст. Зміст - це план реферату, в якому кожному розділу повинен відповідати номер сторінки, на якій він знаходиться.

3. Текст реферату. Він ділиться на три частини: вступ, основна частина і висновок.

а) Введення - розділ реферату, присвячений постановці проблеми, яка буде розглядатися і обґрунтуванню вибору теми.

б) Основна частина - це ланка роботи, в якому послідовно розкривається обрана тема. Основна частина може бути представлена як цілісним текстом, так і розділена на глави.

При необхідності текст реферату може доповнюватися ілюстраціями, таблицями, графіками, але ними не слід "перевантажувати" текст.

в) Висновок - даний розділ реферату повинен бути представлений у вигляді висновків, які готуються на основі підготовленого тексту. Висновки мають бути короткими і чіткими. Також у висновку можна позначити проблеми, які "висвітилися" в ході роботи над рефератом, але не були розкриті в роботі.

4. Список джерел та літератури. У цьому переліку називаються як ті джерела, на які посилається студент при підготовці реферату, так і всі інші, вивчені їм у зв'язку з його підготовкою. В роботі повинно бути використано не менше 5 різних джерел, з них хоча б один - іноземною мовою (англійською або французькою). Робота, виконана з використанням матеріалу, що міститься в одному науковому джерелі, є явним плагіатом і не приймається. Оформлення Списку джерел і літератури має відповідати вимогам бібліографічних стандартів.

Обсяг і технічні вимоги до виконання реферату.

Обсяг роботи повинен бути, як правило, не менше 12 і не більше 20 сторінок. Робота повинна виконуватися через одинарний інтервал 12 шрифтом, розміри залишаються полів: ліве - 25 мм, праве - 15 мм, нижнє - 20 мм, верхнє - 20 мм. Сторінки повинні бути пронумеровані.

Відстань між назвою частини реферату або глави і наступним текстом має дорівнювати трьом інтервалам. Фрази, що починаються з "червоної" рядка, друкуються з абзацним відступом від початку рядка, рівним 1 см.

При цитуванні необхідно дотримуватися таких правил: текст цитати полягає в лапки і приводиться без змін, без довільного скорочення цитованого фрагмента (пропуск слів, речень або абзаців допускається, якщо не тягне спотворення всього фрагмента, і позначається трьома крапками, яке ставиться на місці

пропуску) і без спотворення сенсу; кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, бібліографічний опис якого має наводитися у відповідності до вимог бібліографічних стандартів.

Оцінюючи реферат, викладач звертає увагу на:

- Відповідність змісту обраної теми;
- Відсутність в тексті відступів від теми;
- Дотримання структури роботи, чітка вона і обгрунтована;
- Вміння працювати з науковою літературою - виокремлювати проблему з контексту;
- Вміння логічно мислити;
- Культуру писемного мовлення;
- Вміння оформляти науковий текст (правильне застосування і оформлення посилань, складання бібліографії);
- Вміння правильно зрозуміти позицію авторів, роботи яких використовувались при написанні реферату;
- Здатність вірно, без спотворення передати використовуваний авторський матеріал;
- Дотримання обсягу роботи;
- Акуратність і правильність оформлення, а також технічного виконання роботи. Реферат повинен бути зданий для перевірки у встановлений термін.

Теми рефератів

1. Основні мотиви зловживання ПАР (психоактивні речовини).
2. Психодинамічні механізми адитивної поведінки.
3. Класифікації та діагностика залежностей.
4. Ранні ознаки наркотичної залежності.
5. Причини та психодинаміка наркотичної залежності.
6. Сучасні стратегії психотерапії наркотичної залежності.
7. Поведінкова терапія алкогольної залежності.
8. Сімейна терапія алкогольної залежності.
9. Групова терапія алкогольної залежності.
10. Особливості профілактики і терапія алкогольної залежності у підлітків
11. Причини, профілактика і терапія підліткової токсикоманії.
12. Передумови споживання психоактивних речовин.
13. Психологічні передумови вживання наркотиків.
14. Роль біологічних факторів у формуванні наркоманической залежності.
15. Роль засобів масової інформації та реклами на споживання психоактивних речовин.
16. Значення неформальних організацій в споживанні наркотиків.
17. Зміни психіки при вживанні галюциногенів.
18. Моделі профілактики тютюнопаління у молодіжному
19. Моделі профілактики алкоголізму в молодіжному середовищі.
20. Позитивна профілактика залежної поведінки.
21. Порушення харчової поведінки (переїдання, голодування, відмову від їжі).
22. Гемблінг - ігрова залежність (комп'ютерна залежність, азартні ігри).
23. Релігійний фанатизм і залученість в секту, як форми прояву релігійного деструктивної поведінки.
24. Межі норми сексуальної поведінки.
25. Феномен со-залежності.
26. Особистість і аддикція.

27. Статеві-вікові особливості адиктивної поведінки.
28. Історія досліджень психології залежностей.
29. Особливості аддикцій в різні історичні періоди.
30. Національність і аддикції.
31. Схильність до адиктивної поведінки.

6. Підсумковий контроль (питання до іспиту)

1. Поняття «психічний стан».
2. Розкрийте компоненти структури психологічного стану.
3. Дайте характеристику психологічного поняття «поведінка».
4. Визначте види поведінки людини.
5. Дайте характеристику «залежного стану» як прояву зміненого стану свідомості.
6. Розкрийте зміст ЗСС за К. Ясперсом.
7. Охарактеризуйте чинники, що впливають на поведінку.
8. Визначте «залежну» поведінку як різновид психологічної категорії «поведінка».
9. Розкрийте сенс поняття «залежність».
10. Залежність як хвороба. Концепція хвороби.
11. Прогресування залежності.
12. Вірно та не вірно розуміння хвороби.
13. Цикли вживання-утримання.
14. Розкрийте сенс поняття «адикція».
15. Чи є на Ваш погляд різниця між поняттями «залежність» та «адикція»?
16. Чи є на Ваш погляд різниця між поняттями «адиктивна поведінка» та «адикція» як хвороба?
17. Дайте скорочену характеристику шести компонентам, що є універсальними для всіх варіантів адикції?
18. Дайте характеристику компоненту «надцінність».
19. Дайте характеристику компоненту «зміна настрою».
20. Дайте характеристику компоненту «зростання толерантності».
21. Дайте характеристику компоненту «симптоми відміни».
22. Дайте характеристику компоненту «конфлікт із оточуючими та самим собою».
23. Дайте характеристику компоненту «рецидив».
24. Дайте скорочену характеристику етапам формування адикції?
25. Дайте характеристику 1 етапу формування адикції?
26. Дайте характеристику 2 етапу формування адикції?
27. Дайте характеристику 3 етапу формування адикції?
28. Дайте характеристику 4 етапу формування адикції?
29. Дайте характеристику 5 етапу формування адикції?
30. Висвітліть ознаки адиктивної поведінки?
31. Дайте характеристику адиктивної установці?
32. Дайте стислу характеристику об'єктам залежності?

33. Дайте характеристику хімічної формі залежності?
34. Дайте характеристику поведінкової залежності?
35. Дайте характеристику порушенню харчової поведінці як формі залежності?
36. Дайте характеристику гемблінгу як формі залежності?
37. Дайте характеристику сексуальної адикції.
38. Дайте характеристику релігійної деструктивної поведінці як формі залежності?
39. Висвітліть концепцію «втечи» за Н. Пезешкіаном як форми відходу від реальності при адитивної поведінці.
40. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці за психоаналізом.
41. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці за індивідуальною психологією А. Адлера.
42. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці за трансактним аналізом Е. Берна.
43. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору гуманістичного психоаналізу.
44. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору теорії психосоціального розвитку Е. Еріксона.
45. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці за інтеракціоністським підходом.
46. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору теорії особистісних конструктів.
47. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору гуманістичних концепцій.
48. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору онтопсихології.
49. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору психосинтезу.
50. Висвітліть чинники формування адитивної поведінці з точки зору трансперсональної психології.
51. Проаналізуйте поняття «поведінкової норми».
52. Дайте характеристику поняттям «прихильність», «звичка», «патологічні звичні дії».
53. Дайте оцінку механізму фіксації.
54. Охарактеризуйте соціальні корні залежності.
55. Визначте чинники розповсюдження хімічної залежності.
56. Охарактеризуйте біологічні механізми залежної поведінки.
57. Поясніть, в чому є сутність спонукальної моделі?
58. Поясніть, в чому є сутність поняття «крейвінгу»?
59. Дайте стислу характеристику когнітивно орієтованим моделям залежності від ПАР?
60. Визначте етапи одужання від хімічної залежності.
61. Визначте характерні риси початку одужання.
62. Дайте характеристику складовим обмеження в тверезості.
63. Розкрийте зміст системи одужання від хімічної залежності.

64. Визначте психофізіологічні механізми формування харчової залежності.
65. Висвітліть психологічні механізми формування залежності від комп'ютерних ігор.
66. Вкажіть форми прояви залежності від комп'ютерних ігор.
67. Дайте характеристику психологічним механізмам формування Internet-залежності.
68. Дайте загальну характеристику роботоголізму та шляхам його профілактики.
69. Дайте загальну характеристику шопоголізму та шляхам його профілактики.
70. Дайте характеристику чинникам, що сприяють нервової анорексії.
71. Дайте характеристику чинникам, що сприяють булімії.
72. Дайте характеристику чинникам, що сприяють нервової орторексії.
73. Дайте характеристику чинникам, що сприяють харчової адикції.
74. Дайте загальну характеристику феномену співзалежності.
75. Висвітліть роль сім'ї у виникненні залежної поведінки.
76. Дайте характеристику програмі «12 кроків».
77. Висвітліть історію виникнення руху «АА».
78. Дайте характеристику феномену никотинної залежності та шляхам її корекції.
79. Стисло охарактеризуйте сутність надцінних захоплень.
80. Охарактеризуйте специфіку первинної профілактики наркоманії, її цілі та стратегії.
81. Дайте характеристику програмі «Зниження шкоди».
82. Дайте характеристику програмі «Рівний-рівному».
83. Дайте характеристику принципам роботи терапевтичних співтовариства.
84. Дайте стисло характеристику технології створення та роботи груп само підтримки.
85. Висвітліть основні принципи консультивання при алкоголізмі.
86. Висвітліть сутність феномену анозогнозії.
87. Охарактеризуйте мотиваційну структуру алкогольної залежності за моделлю Е. Берна.
88. Загальна характеристика наркологічних симптомів.
89. Форма вживання як складова наркологічного симптому.
90. Толерантність як складова наркологічного симптому.
91. Захисні реакції (знаки) як складова наркологічного симптому.
92. Форми сп'яніння як складова наркологічного симптому.
93. Патологія потягу як складова наркологічного симптому.
94. Здатність досягнення стану психічного і / або фізичного комфорту в стані інтоксикації як складова наркологічного симптому.
95. Симптом дискомфорту поза станом інтоксикації як складова наркологічного симптому.

Приклад екзаменаційного білету з дисципліни «Психологія роботи із залежними станами»

Чорноморський національний університет ім.Петра Могили

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань: 05 – Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 053 «Психологія»

Навчальна дисципліна – **ПСИХОЛОГІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ СТАНАМИ**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Поняття «психічний стан». «13 балів».
2. Дайте характеристику адиктивній установці. «13 балів».
3. Дайте загальну характеристику роботоголізму та шляхам його профілактики «14 балів».

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «27» серпня 2020 року

Завідувач кафедри, професор

Лисенкова І.П.

Упорядник, доц. кафедри

Каневський В.І.

7. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання.

Денна форма навчання:

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
2 семестр			
Відповіді на групових заняттях	2	15	30
Складання реферату, есе	16	1	16
Написання контрольних робіт	7	2	14
Загальна кількість балів			60
Іспит у III семестрі			40
Всього			100

Заочна форма навчання:

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
4 семестр			
Відповіді на групових заняттях	7	4	28
Написання контрольної роботи	12	1	12
Складання реферату, есе	20	1	20
Загальна кількість балів			60
Іспит у IV семестрі			40

Всього			100
--------	--	--	-----

Пояснення до умов визначення рейтингу

Денна форма

Критерії оцінювання навчальних досягнень	Бали
<u>1. Бали за відповіді на групових заняттях</u>	
Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	<u>4</u>
Оцінюється робота студента, який повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань лекції, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.	<u>3</u>
Оцінюється робота студента, який володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	<u>2</u>
Оцінюється робота студента, який володіє навчальним матеріалом у загальному вигляді, викладає окремі питання начальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	<u>1</u>
<u>2. Бали за реферати, есе</u>	
Робота характеризується смисловою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу проблеми. Студент вміє висловлювати аргументовану думку щодо сформульованої проблеми, точно визначаючи її зміст і складові. Студент не тільки вміє використовувати навчальну літературу, а й аналізувати першоджерела і дослідження з обраної теми. Студент володіє навичками самостійної дослідницької роботи по темі дослідження; методами і прийомами аналізу літератури. Робота не містить фактичних помилок, пов'язаних з розумінням проблеми. Есе забезпечене необхідним бібліографічним апаратом і оформлений з дотриманням вимог ДВФУ до письмових робіт студентів. В ході усного захисту роботи студент демонструє вільне володіння матеріалом, впевнені і аргументовані відповіді на питання.	<u>12-14</u>
Робота характеризується смисловою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу; допущено не більше 1 помилки при поясненні сенсу або змісту проблеми. Для аргументації наводяться посилання на першоджерела і дослідження. Продемонстровані дослідницькі вміння і навички. Фактичних помилок, пов'язаних з розумінням проблеми, немає. Допущені одна-дві помилки в оформленні роботи.	<u>9-11</u>
Студент проводить досить самостійний аналіз обраної для розгляду проблеми. Залучені основні джерела з даної теми. Допущено не більше 2 помилок в сенсі або змісті проблеми, оформленні роботи.	<u>6-9</u>

Робота являє собою переказаний або повністю переписаний текст якихось джерел, підручників або досліджень без коментарів, аналізу. Чи не розкрита структура і теоретичні складові теми. Допущено три або більше трьох помилок в смислового змісті інформації, що розкривається проблеми, в оформленні роботи. В ході усного захисту у студент демонструє слабе володіння матеріалом, не може аргументовано і повно відповісти на питання.	<u>≥6</u>
<u>4. Бали за написання контрольних робіт</u> <u>Бальна оцінка, відображена на кожному питанні варіанту контрольної</u>	
Повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки, правильне використання формул та проведення розрахунків.	<u>максимальний бал за питання</u>
<u>Відповідь не повна, не містить аргументів, неправильне застосування формул та помилки у розрахунках.</u>	<u>Зниження оцінки</u>

Заочна форма

Критерії оцінювання навчальних досягнень	Бали
<u>1. Бали за відповіді на групових заняттях</u>	
Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	<u>6-7</u>
Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	<u>4-5</u>
Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.	<u>3</u>
Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	<u>2</u>
Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.	<u>1</u>
<u>2. Бали за написання контрольної роботи</u>	

<u>Оформлення роботи відповідає вимогам. Правильно підібрана методика для діагностики, дотримання вимог щодо характеристики та кількості вибірки, доречне використання формул, ведення точних розрахунків.</u>	<u>12</u>
<u>Оформлення роботи відповідає вимогам. Правильно підібрана методика для діагностики, недотримання вимог щодо характеристики та кількості вибірки, доречне використання формул, ведення точних розрахунків. незначні помилки у розрахунках.</u>	<u>10-11</u>
<u>Оформлення роботи має незначні порушення. Правильно підібрана методика для діагностики, недотримання вимог щодо характеристики та кількості вибірки, доречне використання формул, незначні помилки у розрахунках.</u>	<u>7-9</u>
<u>Оформлення роботи має неточності. Правильно підібрана методика для діагностики, дотримання вимог щодо характеристики та кількості вибірки, доречне використання формул, численні помилки у розрахунках.</u>	<u>5-6</u>
<u>Оформлення роботи не відповідає вимогам. Правильно підібрана методика для діагностики, дотримання вимог щодо характеристики та кількості вибірки, недоречне використання формул, помилки у розрахунках.</u>	<u>3-4</u>
<u>Оформлення роботи не відповідає вимогам. Правильно підібрана методика для діагностики, недотримання вимог щодо характеристики та кількості вибірки, недоречне використання формул, помилки у розрахунках.</u>	<u>1-2</u>
<u>3. Бали за реферати, есе</u>	
Робота характеризується смисловою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу проблеми. Студент вміє висловлювати аргументовану думку щодо сформульованої проблеми, точно визначаючи її зміст і складові. Студент не тільки вміє використовувати навчальну літературу, а й аналізувати першоджерела і дослідження з обраної теми. Студент володіє навичками самостійної дослідницької роботи по темі дослідження; методами і прийомами аналізу літератури. Робота не містить фактичних помилок, пов'язаних з розумінням проблеми. Есе забезпечене необхідним бібліографічним апаратом і оформлений з дотриманням вимог ДВФУ до письмових робіт студентів. В ході усного захисту роботи студент демонструє вільне володіння матеріалом, впевнені і аргументовані відповіді на питання.	<u>18-20</u>
Робота характеризується смисловою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу; допущено не більше 1 помилки при поясненні сенсу або змісту проблеми. Для аргументації наводяться посилання на першоджерела і дослідження. Продемонстровані дослідницькі вміння і навички. Фактичних помилок, пов'язаних з розумінням проблеми, немає. Допущені одна-дві помилки в оформленні роботи.	<u>15-17</u>
Студент проводить досить самостійний аналіз обраної для розгляду проблеми. Залучені основні джерела з даної теми. Допущено не більше 2 помилок в сенсі або змісті проблеми, оформленні роботи.	<u>10-14</u>
Робота являє собою переказаний або повністю переписаний текст якихось джерел, підручників або досліджень без коментарів, аналізу. Чи не розкрита структура і теоретичні складові теми. Допущено три або	<u>≥10</u>

більше трьох помилок в смислового змісті інформації, що розкривається проблеми, в оформленні роботи. В ході усного захисту у студент демонструє слабе володіння матеріалом, не може аргументовано і повно відповісти на питання.	
---	--

Оцінювання знань студента під час заліку чи екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою, прийнятою у ЧНУ імені Петра Могили.

Оцінка «**Відмінно**» - **90-100 балів** ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні і ґрунтовні відповіді на всі запропоновані йому питання. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість відповідних знань для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших феноменів, співставлення різних наукових позицій, вміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка «**Добре**» - **75-89 балів** ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлюваних питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка «**Задовільно**» - **60-74 балів** виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання, або не відповів на деякі з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалів курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальність проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка «**Незадовільно**» - **21-60 балів** виставляється студенту в разі, коли кожне з питань висвітлено поверхнево, або не висвітленими залишаються більшість питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

8. Рекомендовані джерела інформації

8.1. Основні

1. Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге, перероб. і доп. / за ред. проф. Л. М. Юр'євої / Л. Н. Юр'єва [и др.]. - Дніпро : [б. и.], 2018. - 185 с.
2. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. – Ч. 1. Теоретична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. – К., 2016. – 188 с.
3. Литвинова Н. А. Соціально-педагогічна профілактика наркоманії серед підлітків групи

- ризик: навчально-методичний посібник / Н. А. Литвинова. – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. – 230 с.
4. Лобанова А.С. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. К.: Вид-во «Каравела», 2017. – 470 с.
6. Профілактика девіантної поведінки дітей і молоді: психолого-педагогічні та соціально-правові аспекти: Навчальний посібник / Н. П. Пихтіна, М. П. Пихтін, Т. Є. Федорченко; за заг. ред. В. М. Оржеховської ; Міністерство освіти і науки України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. - 399 с.
7. Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін.; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К. : ВСВ "Медицина", 2015. — 512 с.
8. Сорокіна О.А. Психологія залежності. Навчальний посібник. / О.А. Сорокіна. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2014 - 180 с.

8.2. Додаткові

1. Литвинчук Л.М. Психологічні засади реабілітації наркозалежних осіб. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук за спеціальністю 19.00.04 – медична психологія. – Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Київ, 2018.
2. Ліщинська О. А., Каузальна модель механізмів впливу деструктивного культу на особистість // Педагогічний Процес: теорія і Практика. – 2016. – № 1 (52), – С.60-65.
3. Психологія залежних станів. Матеріали для самостійної роботи. Національна Академія внутрішніх справ. ННІ № 4. К., 2016.
4. М. М. Мателега, С. С. Азізов. Психологічні особливості залежності як девіантної поведінки особистості // Психологічні науки: проблеми і здобутки. - 2015. - Вип. 7. - С. 146-160.
5. Чернецька Ю.І. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з ре соціалізації наркозалежних в умовах реабілітаційних центрів. Старобільськ. 2016, 522 с.

8.2. Інформаційні ресурси

1. <http://www.psylib.kiev.ua/>
2. <http://www.psytopos.lviv>
3. http://www.libbooks.ru/bookbox_98614.html (Джерела Інтернет)
4. <http://www.religiovedenie.ru/>
5. <http://www.zipsites.ru/psy/psylib/info.php?p=3313>